

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 652 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
<i>Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi</i>	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
<i>Omonova Nilufar Parda qizi</i>	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
<i>Xujanova Shaxina Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
<i>Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna</i>	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna</i>	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
<i>Ramozonova Bahroy Sadriddinovna</i>	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionlashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
<i>Nuraliyeva Dilshoda Yo'lichiboy qizi</i>	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
<i>V. Sh. Raximov</i>	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
<i>Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odambov qizi</i>	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
<i>Vasila Yusupova</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
<i>B. X. Sharopov</i>	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
<i>Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li</i>	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
<i>J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
<i>S. A. Qarshiboyev</i>	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
<i>Suyunov Rustam Sadriddinovich</i>	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
<i>Teshaboyeva Mohichexra Sohibjon qizi</i>	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i>	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
<i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
<i>S. S. Qulmurodova</i>	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
<i>Makhmudova Ugi'loy Bakhtiyorovna</i>	
Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review)	95
<i>Burkxonova Zarafuz Kobilovna</i>	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
<i>Bozorboyev Javlon</i>	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
<i>Jamilova Dilsuza To'iqin qizi</i>	

Elektir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li</i>	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi</i>	
Fotometrik kattaliklar	117
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi</i>	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbib, Normuminova Madina</i>	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi</i>	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
<i>Erkinova Nozima Utkir qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
<i>Ikmatullayev G'. Z.</i>	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
<i>Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida</i>	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
<i>Shokirova Mushtariy</i>	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
<i>Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li</i>	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
<i>Veronica Khatamova</i>	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
<i>Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li</i>	
Emotsional intellekt – hr menejrlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
<i>Abdukarimov Muhammadjon Muratovich</i>	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna</i>	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'рни.....	170
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
<i>Saidova Parvina Mirzo kizi</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
<i>Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi</i>	
Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
<i>Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna</i>	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
<i>Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
<i>Umida Marasulova</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	193
<i>Mirzayeva Shahlo, Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Javliyeva Dilnura</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar adabiyoti kerakmi?!.....	196
<i>Dilfuza Shadiyeva</i>	
Experimental Study on the Psycho-Pedagogical Effectiveness of Mall-Based Multimodal Learning in Developing Pluricultural Competence	200
<i>Azimova Sevara Muzaffar qizi</i>	

Simulyatsion o'quv muhitida fizika o'qituvchilarining o'z-o'zini boshqarish va reflektiv kompetentligini oshirish.....	205
Muradov Iloxomjon Abduxamid o'g'li	
Ta'lim menejmentida strategik boshqaruv tushunchasining evolyutsiyasi.....	209
Raximjonov Jamshid Rafiqjon o'g'li	
Raqamli kompetentlik tushunchasining ilmiy-nazariy talqini va xorijiy hamda mahalliy tadqiqotlar tahlili	214
Umirov Boboyor Baxtiyor o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyatlar samaradorligini oshirishda pedagogik multimedia vositalaridan foydalanish usullari.....	218
Abdreimova Maftuna O'ktam qizi	
Boshlang'ich sinf texnologiya darsliklarining tuzilishi hamda o'quvchilar yoshiga muvofiqligi.....	223
Bobolov Nuriddin Tojiyevich	
Oliy ta'limda pedagoglarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar	228
Isabekov Bahodir Isabek o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik masalalari .	233
Boydavletova Sohiba Abduganiyevna	
Aksiologik yondashuv asosida tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	239
G'aybullayev Bobur Nomonjon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati.....	243
Toshpo'latova Muxlisa G'olib qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning reflektiv kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va ilmiy-nazariy pedagogik asoslari.....	248
Mamatqulova Saboxat Abduraxmonovna	
Maktabgacha ta'limda monitoring va baholash tizimini takomillashtirish.....	253
Amanova Durdona Kaxramonovna	
O'zbekiston yoshlarining ma'naviy va estetik tarbiyasida tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalar.....	257
Esanova Hulkar Abdurayim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatini tashkil etish	261
Gafurova Dilnoza Saloxiddinovna	
Ommaviy axborot vositalarining jamiytdagi xavfsizlik hissiga ta'sirining nazariy va amaliy tahlili	266
Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Qoldiboyeva Xayriniso Eldarovna	
Milliy o'yinlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari.....	269
Ismatov Po'latjon Abdumannobovich	
Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida kvalimetrik parametrlarini takomillashtirishda xorijiy tajribalarning ahamiyati	273
Karimova Maxbubaxon Mukimjonovna	
Innovatsion ta'lim sharoitida bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirish modeli.....	278
Mirzayeva Nigora Bozorovna	
Matematika o'qitishda milliy qadriyatlarni aks ettirish.....	282
Mirzayeva Shahlo, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi, Muxtorova Sevinch Asad qizi, Xolboyeva Mushtariy Zayniddin qizi	
Ingliz tilida fe'l frazeoformalarining morfologik tuzilishiga xos umumiy xususiyatlar.....	285
Jo'rayeva Nargiza Shavkatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini o'stirishda interaktiv metodlarning ahamiyati.....	289
Ramazonova Munisa Hoshim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining lug'at boyligini oshirishda intellektual o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish.....	294
Raxmonova Gulrux Ubaydullayevna, Ibragimova Dildora Turabovna	
Maktabgacha ta'limda pedagoglar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda uslubiy xizmat va hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi.....	298
S. A. Rahmonberdiyev	
Yoshlarni destruktiv submadaniyatlar ta'siridan himoyalashning innovatsion pedagogik usullari	304
Xasanova Marxabo Turayevna	
Социально-психологические особенности домашнего насилия в условиях трансформации семьи и цифровизации общества	308
Абдукадирова Лаура Юльбарсовна, Абдуллаева Азиза Комилжон кизи	
Педагогические основы развития инновационной компетентности педагогов в системе дошкольного образования.....	315
Гульнара Ахтямовна	

Роль учебного процесса и творческой деятельности в сохранении психологического равновесия.....	320
<i>Коршубаева Рано Хазраткуловна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlar (son, shakl, o'lcham, fazoviy munosabatlar)ning psixologik-pedagogik xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari	325
<i>Bibizaynab Otaxo'jayeva</i>	
Ertaklarni rollarga bo'lib o'qish orqali o'quvchilarda boshqaruvchanlik qobiliyatini shakllantirish	328
<i>Sobirova Fotimaxon Baxodir qizi, Narkabilova Gulnoza Po'latovna</i>	
Jadid ayollari fenomenining tarixiy va intellektual mohiyati	332
<i>Ergashova Mehriniso Husniddin qizi</i>	
The Importance of Pronunciation in Language Learning	335
<i>Nazarova Gulbaxor Azimjon Qizi</i>	
Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik talablar	340
<i>Rasulov Ulug'bek Murodulloyevich</i>	
Tibbiyot ta'limida mentor va talaba munosabatlarining tahliliy tafakkurga ta'siri	345
<i>Osbayov Muhammadjon Imaraliyevich</i>	
Oila qadriyatlari va ta'lim tizimi orqali ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish.....	350
<i>Tuymurodova Donoxon Istam qizi, D. Sh. Yuldasheva</i>	
Будущее французского языка в XXI веке: глобальные тенденции, вызовы и перспективы.....	354
<i>Азамжонova Сарвиноз Шухратовна</i>	
Dars jarayonida o'yin folklori namunalaridan samarali foydalanish usullari.....	360
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Durmatova Oygul Orifjonovna</i>	
Yosh basketbolchilarni zamonaviy sport mutaxassisligiga yo'naltirishning samaradorligi.....	364
<i>Rahimov Bobirjon Abdurasulovich</i>	
Matematikani o'qitishda vizual tafakkur psixologiyasi.....	370
<i>Inomova Ozodaxon Shavkatjon qizi</i>	
O'zbek oilalarida gender tenglikning etnopsixologik xususiyatlari.....	374
<i>Yusupova Mardona Matkubulovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt yordamida aniq fanlarni o'qitish va talabalarning kasbiy-pedagogik kompetensiyalarini shakllantirish	378
<i>Mirzayeva Shahlo, Olmasov Elshod Elmurod o'g'li, Jabborov Muhammadali Abdumannof o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish usullari.....	382
<i>Marufova Munira Egamkulovna</i>	
Elektron ta'lim jarayonida "raqamli profilaktika"ni ommalashtirish va "axborot hurujlari"ni bartaraf etish usullari	385
<i>Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Sirojiddinov Nuriddin Saxobiddinovich</i>	
Tibbiyot sohasida ayollar karyerasi rivojlanishining imkoniyatlari va to'siqlari.....	393
<i>Axmedova Maysara Baxromovna</i>	
Tog' echkilarida xonakilashtirish natijasida paydo bo'lgan o'zgarishlar	397
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Ashurova Dilorom Abdusamat qizi, Elmurodova Munisa Baxtiyor qizi</i>	
Kumush tovon balig'i (Carassius gibelio Bloch)ning oziqlanish xususiyatlari va suv ekotizimidagi ekologik roli	402
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Rahmonqulova Ruxshona Qudratovna, Xurramova O'g'ilshod Usmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga jalb etilgan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlashning pedagogik ahamiyati	406
<i>Akbaraliyeva Mohlaroyim Abdujalil qizi</i>	
O'smirlardagi agressiyani korreksiyalashda art-terapiya metodlarini qo'llashning psixologik jihatlari	413
<i>Jalilova S. X., A'loyeva Fazilat Alijon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda agressiyani bartaraf etishning psixologik texnologiyalari.....	416
<i>G'aybullayeva Anora Tolib qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish: nazariya va amaliyot.....	420
<i>Mirzayeva Shahlo, Ergashov Komilbek Muhiddin o'g'li, Rahmonov Og'abek</i>	
Sharq mutafakkirlarining tafakkur va aqliy taraqqiyot masalasidagi qarashlari	423
<i>Manzura Shodmonqulova</i>	
Umurtqalilarda regeneratsiya jarayonlarining molekulyar va fiziologik asoslari.....	427
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Mirzayeva Ruxsora Shukur qizi, Abdurahmonova Marjona Salim qizi</i>	
Qushlarning evolyutsiyasida uchishga moslashish jarayoni.....	432
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Nurillayeva Mavluda Abduvohid qizi, Muhammadiyeva Shaxrizoda Panji qizi</i>	
O'zbekistonning janubiy hududlarida O'rta Osiyo toshbaqasi (Testudo horsfieldii)ning bioekologik xususiyatlari va muhofazasi.....	437
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xasanova Baxtigul Asqar qizi, Jo'rayeva Sojida Abray qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Maktabgacha ta'limda ekologik madaniyatni shakllantirish: "yashil pedagogika"ning global tendensiyalari va innovatsion modellari	441
	Bo'riyeva Shahzoda Otaniyoz qizi	
	Qushlarning ekologiyasi, biosferadagi o'rni va inson hayotiga ta'siri.....	444
	Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Qalandarova Muxlisa Aimardonovna, Xamrayeva Feruza Oybekovna	
	Pedagogik amaliyot modelining transformatsiyasi: passiv kuzatishdan kasbiy jarayonga chuqur kirib borish tendensiyasi	448
	Abdrashitova E. V.	
	Ta'lim jarayonida baholashning zamonaviy yondashuvlari va uning o'quvchilar rivojlanishidagi ahamiyati ..	454
	Abduraxmonova Dilobar Shuhratbekovna	
	Yirtqichlarning ov strategiyalari: evolyutsion moslashuv, neyrofiziologik asoslar va ekologik modellashtirish	458
	Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Saidov Asadbek Qudratovich, Abdusattorov Abdulqosim Abdulxamidovich	
	Yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olish	464
	Ahmadjonova Shahnozaxon Yarqinovna	
	Zamonaviy ta'lim jarayonida funksional savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari hamda o'quvchilarning amaliy kompetensiyalarini shakllantirish yo'nalishlari.....	467
	Alimova Farzona Abdukamalovna, Gubayeva Aziza Ismatillayevna	
	Muhandislik ta'limida ijodkorlikni rivojlantirishning nazariy va metodologik yondashuvlar	474
	Avazov Jo'rabek Donayevich	
	Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida.....	478
	D. D. Zuparova, Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
	Geometriya fanida isbotlashga doir masalalarning o'quvchilarda divergent tafakkurni rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari.....	483
	Davletov Davronbek Egamberganovich	
	An'anaviy xonandalikni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	488
	Fazliddinov Zokir Xusniddin o'g'li	
	Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda agressiv xulq-atvor namayon bo'lishi	493
	G'ayibova Nargiza Anorbayevna	
	Methodology for Organizing Tutoring Activities in the Credit-Module System	497
	Isabekov Shavkat Isabekovich	
	Ta'lim boshqaruvida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari	500
	Islamova Dilfuza Dilshodovna	
	O'zbek yuridik terminologiyasining boyishining ichki va tashqi manbalari.....	504
	Ismoilova Sug'diyona Ashurovna	
	Tarbiyasi og'ir o'smirlar orasida jismoniy faoliyat darajasi bilan akademik yutuqlar orasidagi bog'liqlikni takomillashtirish	508
	Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
	Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	511
	Jamilova Dilsuza To'lqin qizi	
	Talaba qizlarning jismoniy faolligini oshirish yo'llari	515
	Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
	Online marketingda emotsional manipulatsiya usullarining ta'siri	518
	Nurmatov Nurhayot, Kimsanboyeva Komila Shermuxammadqizi	
	O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish metodikasi	522
	Mamatova Farida Iminjanovna	
	Oliy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning mazmuni va uning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	527
	Mirsaidova Muborak	
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini modellashtirishning didaktik imkoniyatlari va samaradorligi	532
	Muxtarova Lobar Abdimannabovna, Shoymurodova Roziya Yusuf qizi	
	Amfibialarning teri orqali nafas olishi: morfofiziologik asoslari va evolyutsion ahamiyati	536
	Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Normurodova Farishta Begmurod qizi, Xolmurodova Dilrabo Panji qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi	
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarda bilish jarayonining rivojlanishi ...	541
	Norqulova Ma'mura Husniddin qizi	
	Kasbiy ta'lim tashkilotlarida xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilishning ilmiy-amaliy ahamiyati.....	546
	Nosirov Bunyodjon G'offorali o'g'li	
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining oila va jamoat tashkilotlari bilan hamkorligi.....	550
	Qambarova Naziraxon Barxonovna	

An'anaviy oila sharoitida kelinlarda noadaptiv psixologik himoya mexanizmlarini kamaytirish bo'yicha psixokorreksion yondashuv	554
Qobilova Nasiba Ismatjon qizi	
Ona tili ta'limida kreativ yondashuv asosida o'quv jarayonini modellashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	557
Qulmuminov O'rolboy Safar o'g'li, Jumayeva Hulkar Panji qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	562
Ravshanova Gulnoza Burxonovna, Turdiboyeva Umida Ravshan qizi, Norjigitova Rohila Abduvoid qizi	
Ingliz, o'zbek va rus tillari foydalanuvchilari uchun lug'atlar yaratishning lingvistik va amaliy asoslari	565
Raxmonova Sardora Muminjonovna	
Jismoniy tarbiya darslarini yangicha pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari	569
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich	
Sutemizuvchilarning kelib chiqishi va xilma-xilligi	573
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Sattorova Sanobar Boboqul qizi, Salimova Shahrizoda Ikromjon qizi	
Raqamli muhitda voyaga etayotgan o'spirinlarda empatiya va ijtimoiy-emotsional rivojlanishning neyropedagogik xususiyatlari	578
Shamsiddinov G'iyosjon Husniddin o'g'li	
Bo'lajak muhandislarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda dasturlashtirilgan ta'lim vositalarining o'rni ...	583
Sharipova Nodira Ilxom qizi	
Digital Educational Technologies in Improving the Quality of Teaching: Methods and Practical Implementation	588
Tashpulatova Nafisa Bakhtiyarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ishonchni rivojlantirishda inklyuziv usullardan foydalanish	591
To'laboyeva Irodaxon Maxammadali qizi	
SRDM modeli orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida STEAM kompetensiyalari va Computational Thinking ko'nikmalarini shakllantirish	595
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etishning pedagogik shartlari	600
Toshtemirova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Development of an Integrated Learning Module Based on Digital Technologies in the Educational Process ...	604
Umirov Ilkhom Iskandar ugli	
Muskul-skelet tizimi nuqsonli o'quvchilarning nozologik guruhlariga differensial yondashuv asosida adaptiv sportga yo'naltirish	608
Uraimov Sanjar Ruzimatovich, Ubaydullayeva Dilnoza Muhammad qizi	
Boshlang'ich ta'limda alohida ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilarni o'qitishning bugungi holati va muammolari tahlili	612
Uroqova Yorqin qizi	
Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	615
Xamidova Zarina Iskandar qizi	
Qushlar migratsiyasi va uning ekologik sabablari	619
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Raximova Dilfuza Ilyos qizi, Saburova Sarvinoz Erkabay qizi	
Imkoniyati cheklangan bolalarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etishning nazariy va amaliy asoslari	623
Xasanova Nilufar Raxmatovna	
Raqamli avlod tarbiyasida milliy qadriyatlar va ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyati uyg'unligi	628
Xaydarova Xilola Raximberdiyevna	
Разработка алгоритмов для визуализации и анализа решения задач линейного программирования ..	631
Буронова Муниса Баходировна, Хакимов Дониёр Бахтиёр Угли	
Ta'lim tizimida moliyaviy boshqaruv tushunchasi va iqtisodiy mazmuni	637
Mannanova Maftuna Fazliddin qizi	
Koreya ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari va uning pedagogik mohiyati	641
Adamatov Anvar Ablaqulovich	
Bo'lajak pedagoglarning raqamli didaktik kompetensiyasini rivojlantirish: muammo va yechimlar	645
Uskanov Kaxramon Xalikulovich	
Matematika fanini o'qitishda onlayn platformalardan foydalanish	648
Mirzayeva Shahlo, Yorqulova Mashhura, Boboqulova Durdona	

UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA FAN TO'GARAKLARI FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING PEDAGOGIK SHARTLARI

Toshtemirova Dilnoza Abdug'ani qizi
TerDPI magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda fan to'garaklarining o'quvchilarning bilimga qiziqishini oshirish, ijodiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash hamda iqtidorli o'quvchilarni aniqlashdagi o'rni yoritiladi. Shuningdek, to'garak mashg'ulotlarini tashkil etishda o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish, interfaol metodlardan foydalanish, o'qituvchi va o'quvchi hamkorligini yo'lga qo'yish, fanlararo integratsiyani ta'minlash, motivatsion muhit yaratish kabi pedagogik omillar tahlil etiladi. Maqolada fan to'garaklari faqat qo'shimcha mashg'ulot shakli emas, balki o'quvchilarning intellektual, ijodiy, kommunikativ va amaliy kompetensiyalarini rivojlantiruvchi muhim ta'limiy-tarbiyaviy tizim sifatida asoslab beriladi. Tadqiqot natijasida umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini samarali tashkil etish uchun metodik rejalashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish, muntazam monitoring va natijadorlikni baholash muhim pedagogik shartlar ekani xulosa qilinadi.

Kalit so'zlar: umumta'lim maktabi, fan to'garaklari, pedagogik shartlar, o'quvchi faolligi, mustaqil fikrlash, ijodkorlik, interfaol metodlar, fanlararo integratsiya, iqtidorli o'quvchilar, ta'lim samaradorligi.

Abstract: This article analyzes the pedagogical conditions for effectively organizing subject club activities in general education schools. The study highlights the role of subject clubs in increasing students' interest in learning, developing creative and independent thinking, connecting theoretical knowledge with practical activities, and identifying gifted students. In addition, the article examines such pedagogical factors as taking into account students' age and individual characteristics, using interactive methods, establishing teacher-student cooperation, ensuring interdisciplinary integration, and creating a motivating educational environment. The article substantiates that subject clubs are not merely a form of additional lessons, but an important educational system that develops students' intellectual, creative, communicative, and practical competencies. The study concludes that the effective organization of subject club activities in general education schools requires methodological planning, the use of modern pedagogical technologies, systematic monitoring, and evaluation of learning outcomes.

Key words: general education school, subject clubs, pedagogical conditions, student activity, independent thinking, creativity, interactive methods, interdisciplinary integration, gifted students, educational effectiveness.

Аннотация: В данной статье анализируются педагогические условия эффективной организации деятельности предметных кружков в общеобразовательных школах. В исследовании освещается роль предметных кружков в повышении познавательного интереса учащихся, развитии их творческого и самостоятельного мышления, связи теоретических знаний с практической деятельностью, а также в выявлении одарённых школьников. Кроме того, рассматриваются такие педагогические факторы, как учёт возрастных и индивидуальных особенностей учащихся, использование интерактивных методов, организация сотрудничества между учителем и учеником, обеспечение межпредметной интеграции и создание мотивационной образовательной среды. В статье обосновывается, что предметные кружки являются не только формой дополнительных занятий, но и важной образовательно-воспитательной системой, способствующей развитию интеллектуальных, творческих, коммуникативных и практических компетенций учащихся. В результате исследования делается вывод о том, что для эффективной организации деятельности предметных кружков в общеобразовательных школах важными педагогическими условиями являются методическое планирование, применение современных педагогических технологий, систематический мониторинг и оценка результативности.

Ключевые слова: общеобразовательная школа, предметные кружки, педагогические условия, активность учащихся, самостоятельное мышление, творчество, интерактивные методы, межпредметная интеграция, одарённые учащиеся, эффективность образования.

KIRISH

Bugungi kunda umumta'lim maktablarida ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarning fanlarga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim tizimi faqat dars jarayonida bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki o'quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash, ularni qo'llab-quvvatlash hamda har bir bolaning intellektual va ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarishni ham talab etadi. Shu nuqtayi nazardan, umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini to'g'ri va maqsadli tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Fan to'garaklari o'quvchilarning dars jarayonida olgan nazariy bilimlarini chuqurlashtirish, ularni amaliy faoliyat bilan bog'lash, mustaqil izlanishga yo'naltirish va ijodiy yondashuvini shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi. Ayniqsa, matematika, ona tili va adabiyot, tarix, biologiya, geografiya, informatika, fizika, kimyo, chet tillari kabi fanlar bo'yicha tashkil etiladigan to'garaklar o'quvchilarda fanga nisbatan barqaror qiziqish uyg'otadi. Bunday mashg'ulotlar orqali o'quvchilar faqat tayyor bilimlarni o'zlashtirib qolmay, balki muammoli vaziyatlarni hal qilish, savol berish, izlanish, tajriba o'tkazish, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini samarali tashkil etish bir qator pedagogik shartlarga bog'liq. Avvalo, to'garak mashg'ulotlari aniq maqsad, reja va dastur asosida olib borilishi zarur. Mashg'ulot mazmuni o'quvchilarning yosh xususiyatlari, bilim darajasi, qiziqishlari va ehtiyojlariga mos bo'lishi kerak. Shuningdek, to'garak faoliyatida interfaol metodlardan, loyiha ishlari, tajriba-sinov topshiriqlari, ijodiy mashqlar, bahs-munozara, muammoli ta'lim va guruhli ishlardan foydalanish o'quvchilarning faolligini oshiradi. Bu esa ta'lim jarayonida o'quvchi shaxsini rivojlantirishga xizmat qiladi. Fan to'garaklari, ayniqsa, iqtidorli va qobiliyatli o'quvchilarni aniqlash hamda ularni ilmiy-ijodiy faoliyatga yo'naltirishda muhim o'rin tutadi. To'garak mashg'ulotlari orqali o'quvchilar olimpiadalar, tanlovlar, fan haftaliklari, ilmiy-amaliy konferensiyalar va ijodiy loyihalarda faol ishtirok etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayon ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, muloqot madaniyatini rivojlantiradi va kelajakdagi kasbiy yo'nalishini tanlashga yordam beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etish masalasi pedagogika fanida o'quvchilarning darsdan tashqari ta'limiy faoliyatini rivojlantirish, ularning bilishga qiziqishini oshirish, individual qobiliyatlarini aniqlash va ijodiy salohiyatini shakllantirish bilan bevosita bog'liq holda o'rganiladi. Ilmiy-pedagogik adabiyotlarda fan to'garaklari o'quv-tarbiya jarayonining qo'shimcha shakli sifatida emas, balki o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiluvchi muhim pedagogik vosita sifatida talqin etiladi.

Pedagogik manbalarda darsdan tashqari ta'lim faoliyati o'quvchilarning erkin tanlovi, qiziqishi va ehtiyojiga asoslanishi bilan tavsiflanadi. Bu jihat fan to'garaklarining asosiy xususiyatlaridan biridir. Chunki to'garak mashg'ulotlarida o'quvchi majburiy dars jarayonidagi kabi faqat belgilangan o'quv dasturini o'zlashtirish bilan cheklanmaydi, balki o'z qiziqishi asosida mustaqil izlanadi, qo'shimcha ma'lumotlar bilan ishlaydi, amaliy topshiriqlarni bajaradi va ijodiy faoliyatga jalb etiladi. Shu bois pedagogik adabiyotlarda fan to'garaklari o'quvchilarning bilish faolligini oshiruvchi, mustaqil fikrlashini rivojlantiruvchi va ularni ijodiy izlanishga undovchi ta'limiy muhit sifatida baholanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ayrim tadqiqotchilar fan to'garaklarini o'quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirish vositasi sifatida izohlaydilar. Ularning fikricha, umumta'lim maktablarida barcha o'quvchilarning qiziqishi, qobiliyati va o'zlashtirish darajasi bir xil bo'lmaydi. Shuning uchun dars jarayonida ayrim iqtidorli o'quvchilarning imkoniyatlari to'liq namoyon bo'lmasligi mumkin. Fan to'garaklari esa bunday o'quvchilarni aniqlash, ularni fan olimpiadalari, tanlovlar, loyiha ishlari, ilmiy-amaliy konferensiyalar va ijodiy izlanishlarga yo'naltirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Didaktik adabiyotlarda fan to'garaklari faoliyatining samaradorligi, avvalo, uning to'g'ri rejalashtirilishi bilan bog'liq ekanini ta'kidlanadi. To'garak mashg'ulotlari aniq maqsad, vazifa, mazmun, metod va kutiladigan natijalar asosida tashkil etilishi zarur. Rejasiz yoki faqat rasmiy shaklda olib boriladigan to'garaklar o'quvchilarda barqaror qiziqish uyg'ota olmaydi. Shu sababli fan to'garagi rahbari mashg'ulot mavzularini o'quvchilarning yosh xususiyatlari, fan bo'yicha tayyorgarlik darajasi, ehtiyojlari va qiziqishlariga mos holda tanlashi lozim.

TAHLIL VA NATIJALAR

Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etish jarayoni o'quvchilarning darsdan tashqari ta'limiy faolligini kuchaytirish, fanlarga bo'lgan qiziqishini oshirish, mustaqil izlanish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda muhim pedagogik omil hisoblanadi. O'rganilgan nazariy manbalar, pedagogik kuza-

tuvlar va ta'lim amaliyoti shuni ko'rsatadiki, fan to'garaklari samarali tashkil etilganda ular oddiy qo'shimcha mashg'ulot vazifasini emas, balki o'quvchi shaxsini intellektual, ijodiy, kommunikativ va ijtimoiy jihatdan rivojlantiruvchi ta'limiy muhit vazifasini bajaradi. Tahlillar asosida fan to'garaklari faoliyatining samaradorligi, birinchi navbatda, uning maqsadli va tizimli rejalashtirilishi bilan bog'liq ekani aniqlandi. To'garak mashg'ulotlari aniq reja, mavzular ketma-ketligi, kutiladigan natijalar va baholash mezonlari asosida tashkil etilsa, o'quvchilarning ishtiroki barqarorlashadi. Aksincha, to'garak ishlari faqat rasmiy hujjat sifatida yuritilib, mashg'ulotlar mazmuni o'quvchi ehtiyojlari bilan bog'lanmasa, ularning ta'limiy samarasi past bo'ladi. Demak, fan to'garaklarida samaradorlikka erishish uchun rejalashtirish jarayoni formal emas, balki pedagogik maqsadga yo'naltirilgan bo'lishi zarur.

Tahlil jarayonida fan to'garaklarining o'quvchilarda bilimga qiziqish va motivatsiyani oshirishdagi o'rni alohida namoyon bo'ldi. Dars jarayonida barcha o'quvchilarning qiziqishlari bir xil darajada yuzaga chiqmasligi mumkin. To'garak mashg'ulotlarida esa o'quvchi o'z qiziqishi, qobiliyati va ehtiyojidan kelib chiqib faol ishtirok etadi. Ayniqsa, tajriba, loyiha, ijodiy topshiriq, bahs-munozara, taqdimot va amaliy mashg'ulotlar o'quvchilarning fanga bo'lgan ijobiy munosabatini kuchaytiradi. Natijada o'quvchi bilimni majburiy o'zlashtiriladigan ma'lumot sifatida emas, balki shaxsiy rivojlanish vositasi sifatida qabul qila boshlaydi. Fan to'garaklari faoliyatining yana bir muhim natijasi o'quvchilarda mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantirish bilan bog'liqdir. To'garak mashg'ulotlarida o'quvchilar tayyor bilimlarni takrorlash bilan cheklanmaydi, balki muammoni aniqlash, savol qo'yish, yechim izlash, dalillarni taqqoslash va xulosa chiqarish jarayonida faol qatnashadi. Bunday faoliyat o'quvchining tafakkurini faollashtiradi, ijodiy izlanishga undaydi hamda ilmiy-amaliy faoliyatga qiziqishini oshiradi. Ayniqsa, kichik tadqiqotlar, loyiha ishlari, tajribalar va fanlararo topshiriqlar ijodkorlikni rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot doirasida fan to'garaklarining iqtidorli o'quvchilarni aniqlash va qo'llab-quvvatlashdagi ahamiyati ham aniqlandi. Dars jarayonida ayrim o'quvchilarning individual imkoniyatlari to'liq ko'rinmasligi mumkin. To'garak faoliyati esa ularga o'z qobiliyatini namoyon etish, chuqurroq izlanish, mustaqil loyiha tayyorlash va turli tanlovlarda ishtirok etish imkonini beradi. Fan olimpiadalari, ijodiy tanlovlar, ilmiy-amaliy konferensiyalar va maktab miqyosidagi ko'rik-tanlovlarga tayyorgarlik ko'rish jarayoni aynan fan to'garaklari orqali samarali tashkil etilishi mumkin. Bu esa o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va kelajakdagi kasbiy yo'nalishini tanlashga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tahlillar fan to'garaklarida interfaol metodlardan foydalanish samaradorlikni oshiruvchi asosiy pedagogik shartlardan biri ekanini ko'rsatdi. An'anaviy ma'ruza yoki tushuntirish usuli to'garak mashg'ulotlarida yetarli natija bermaydi. O'quvchilarni faol ishtirokchi sifatida jalb etish uchun guruhli ish, muammoli topshiriqlar, aqliy hujum, loyiha metodi, tajriba-sinov ishlari, rolli o'yinlar, debat, klaster, taqdimot va refleksiya usullaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bunday metodlar orqali o'quvchi bilimni mustaqil izlaydi, uni amaliyotda qo'llaydi va o'z fikrini asoslab berishga o'rganadi.

Fan to'garaklarining samaradorligi o'qituvchi va o'quvchi hamkorligi darajasiga ham bevosita bog'liq. To'garak rahbari faqat bilim beruvchi shaxs emas, balki yo'naltiruvchi, maslahat beruvchi, rag'batlantiruvchi va ijodiy muhit yaratuvchi pedagog sifatida faoliyat yuritishi kerak. O'quvchi to'garakda erkin fikr bildirishi, savol berishi, yangilik taklif qilishi va o'z tashabbusini amalga oshirishi uchun pedagogik-psixologik qulay muhit yaratilishi zarur. Shunday sharoitda to'garak mashg'ulotlari o'quvchi uchun majburiy qo'shimcha vazifa emas, balki qiziqarli va mazmunli ijodiy faoliyatga aylanadi. Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etish masalasi zamonaviy ta'lim jarayonida alohida ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Chunki bugungi maktab ta'limi faqat majburiy dars mashg'ulotlari orqali bilim berish bilan chegaralanmaydi. Aksincha, o'quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash, ularning mustaqil izlanish ko'nikmalarini shakllantirish, ijodiy fikrlashini rivojlantirish va kasbiy yo'nalishini belgilashda darsdan tashqari ta'lim shakllari muhim o'rin tutadi. Fan to'garaklari ana shunday ta'limiy-tarbiyaviy imkoniyatlarga ega bo'lgan samarali pedagogik maydon sifatida namoyon bo'ladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, fan to'garaklarining samaradorligi ularning qanday tashkil etilishiga bevosita bog'liq. Agar to'garak mashg'ulotlari faqat rasmiy reja asosida, dars mavzularini takrorlash shaklida olib borilsa, u o'quvchida kuchli qiziqish uyg'ota olmaydi. Bunday holatda to'garak o'zining asosiy vazifasi – o'quvchini ijodiy izlanishga, mustaqil fikrlashga va amaliy faoliyatga yo'naltirish imkoniyatini to'liq bajara olmaydi. Shu sababli fan to'garaklarini tashkil etishda mazmun, metod, vosita va natijadorlik o'rtasidagi uzviylik ta'minlanishi zarur. Muhokama jarayonida aniqlanishicha, fan to'garaklari o'quvchilarning bilishga bo'lgan ehtiyojini kuchaytiruvchi muhim omildir.

Dars jarayonida o'quvchi ko'pincha o'quv dasturida belgilangan bilimlarni egallaydi. To'garak mashg'ulotlarida esa u o'z qiziqishi asosida qo'shimcha manbalar bilan ishlaydi, savollar beradi, tajriba o'tkazadi, loyiha tayyorlaydi va ijodiy yondashuvni namoyon etadi. Bu jarayon o'quvchining fanga bo'lgan munosabatini o'zgartiradi: u fan mazmunini faqat baho olish vositasi sifatida emas, balki hayotiy va amaliy ahamiyatga ega bilimlar tizimi sifatida qabul qila boshlaydi. Fan to'garaklari o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Mustaqil fikrlash tayyor bilimni yodlash bilan emas, balki muammoni ko'ra olish, savol qo'yish, dalillarni taqqoslash, sabab-oqibat aloqalarini aniqlash va asosli xulosa chiqarish orqali shakllanadi.

To'garak mashg'ulotlarida loyiha metodi, muammoli vaziyatlar, tadqiqot topshiriqlari, bahs-munozara va guruhli ishlar qo'llanganda o'quvchi aynan shunday intellektual faoliyatga jalb etiladi. Bu esa uning tafakkur faolligini oshiradi va dars jarayonida olgan bilimlarini amaliyot bilan bog'lashga yordam beradi.

Fan to'garaklari faoliyatining yana bir muhim jihati iqtidorli o'quvchilarni aniqlash va qo'llab-quvvatlash bilan bog'liqdir. Har bir sinfda ma'lum bir fan yoki faoliyat turiga alohida qiziqish bildiradigan o'quvchilar mavjud bo'ladi. Ularning qobiliyatini o'z vaqtida aniqlash va to'g'ri yo'naltirish pedagogning muhim vazifalaridan biridir. Fan to'garaklari bunday o'quvchilar uchun o'z salohiyatini namoyon etish, chuqurroq bilim olish va ijodiy ishlar yaratish imkonini beradi. Ayniqsa, fan olimpiadalari, ijodiy tanlovlar, maktab konferensiyalari va loyiha ishlari orqali o'quvchining ilmiy-amaliy faoliyatga qiziqishi ortadi. Muhokama etilayotgan muammoning muhim tomoni shundaki, fan to'garaklari faqat bilim berishga emas, balki tarbiyaviy ta'sir ko'rsatishga ham xizmat qiladi. To'garak mashg'ulotlarida o'quvchilar jamoada ishlash, o'z fikrini ifodalash, boshqalarning fikrini tinglash, topshiriqlarni o'z vaqtida bajarish, umumiy natija uchun mas'uliyat sezish kabi ijtimoiy ko'nikmalarni egallaydilar.

Bu jarayon ularning kommunikativ madaniyati, tashabbuskorligi, intizomi va hamkorlik qobiliyatini rivojlantiradi. Demak, fan to'garaklari o'quvchi shaxsining nafaqat intellektual, balki ijtimoiy va axloqiy rivojlanishiga ham ta'sir ko'rsatadi. Fan to'garaklarini tashkil etishda o'qituvchining kasbiy mahorati hal qiluvchi o'rin tutadi. To'garak rahbari oddiy dars beruvchi emas, balki tashkilotchi, maslahatchi, yo'naltiruvchi va motivator sifatida faoliyat yuritishi kerak. U o'quvchilarning qiziqishlarini aniqlashi, ularning ijodiy tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashi, mashg'ulotlarni qiziqarli va samarali tashkil qilishi lozim. Pedagog to'garak faoliyatida har bir o'quvchining individual imkoniyatlarini hisobga olsa, o'quvchilar o'zlarini erkin va faol his qiladilar. Bunday muhitda ta'lim jarayoni ijodiy hamkorlikka aylanadi.

XULOSA

Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini samarali tashkil etish o'quvchilarning bilimga qiziqishini oshirish, ularning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim pedagogik ahamiyatga ega. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, fan to'garaklari darsdan tashqari mashg'ulotlarning oddiy shakli emas, balki o'quvchi shaxsini intellektual, ijodiy, kommunikativ va ijtimoiy jihatdan rivojlantiruvchi ta'limiy-tarbiyaviy tizimdir. Fan to'garaklari orqali o'quvchilar dars jarayonida olgan nazariy bilimlarini chuqurlashtiradi, ularni amaliy faoliyat bilan bog'laydi, mustaqil izlanishga o'rganadi va fanlararo bog'liqlikni anglaydi.

Ayniqsa, loyiha ishlari, tajriba-sinov topshiriqlari, bahs-munozara, guruhli faoliyat, interfaol metodlar va ijodiy mashqlar o'quvchilarning faolligini oshirib, ularda muammoli vaziyatlarga nisbatan mustaqil yechim topish ko'nikmasini shakllantiradi. Tahlil va muhokamalar shuni ko'rsatdiki, fan to'garaklari faoliyatining samaradorligi bir qator pedagogik shartlarga bog'liq. Bular, avvalo, mashg'ulotlarni aniq maqsad va reja asosida tashkil etish, o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish, motivatsion muhit yaratish, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish, fanlararo integratsiyani ta'minlash, raqamli resurslarni qo'llash, monitoring va baholash tizimini yo'lga qo'yish hamda o'qituvchi-o'quvchi hamkorligini mustahkamlashdan iborat.

Fan to'garaklari iqtidorli va qobiliyatli o'quvchilarni aniqlash hamda ularni qo'llab-quvvatlashda ham samarali vosita hisoblanadi. To'garak mashg'ulotlari o'quvchilarga o'z qiziqishlarini namoyon etish, fan olimpiadalari, tanlovlar, ilmiy-amaliy konferensiyalar va ijodiy loyihalarda ishtirok etish imkoniyatini yaratadi. Bu esa ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, kasbiy yo'nalishini belgilashga yordam beradi va ilmiy-ijodiy faoliyatga bo'lgan intilishini kuchaytiradi. Shuningdek, fan to'garaklari tarbiyaviy jihatdan ham katta imkoniyatlarga ega. Ular o'quvchilarda mas'uliyat, intizom, jamoada ishlash, muloqot madaniyati, tashabbuskorlik, liderlik, qat'iyatlilik va natijaga intilish kabi sifatlarni shakllantiradi. Shu sababli fan to'garaklari umumta'lim maktablarida ta'lim va tarbiyaning uzviylikini ta'minlovchi muhim pedagogik mexanizm sifatida baholanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr. <https://lex.uz/docs/-5013007>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. 2022-yil 28-yanvar. <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>
3. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. Umumta'lim maktablarida darsdan tashqari ta'lim-tarbiya ishlarini tashkil etishga oid metodik tavsiyalar.
4. UNESCO. Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action. – Paris: UNESCO, 2015. Ushbu hujjat sifatli va inklyuziv ta'lim hamda uzluksiz o'qish imkoniyatlarini rivojlantirish g'oyalari asoslanadi.
5. N. N. Azizxo'jayeva. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2006.
6. N. Sayidahmedov. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Moliya, 2003.
7. J. G'. Yo'ldoshev va S. A. Usmonov. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2004.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.